

" گزارش وضعیت کشت برونج در منطقه گرگان و گنبد "

حدود ۷۵ درصد آب کشاورزی منطقه شرق مازندران از آب زیرزمینی و با بهره برداری از حدود ۱۶۰۰۰

حلقه چاه عمیق و نیمه عمیق تامین میگردد، و با توجه به نظر مسئولین آب منطقه ای استحصال آب از مخازن آب زیرزمینی نزدیک به پتانسیل بالقوه بوده و فشار فراوانی به فره های آب زیرزمینی، این ثروت گرانبهای ملی و خدادادی وارد می آید و این موضوع اثرات بسیار نامطلوبی به فره های آب زیرزمینی و منابع خاک منطقه وارد نموده است که از آن جمله میتوان به بیلان منفی در بعضی مکانها و پائین رفتن سطح آب زیرزمینی اشاره نمود.

علاوه بر این توسعه بی رویه کشت شالی با استفاده از آب تحت الارضی مزید بر علت شده و اثرات زیانباری به جای گذاشته است که اهم آن بشرح زیر است:

- تخلیه غیر متعارف و بی رویه از آب زیرزمینی .

- تخریب چاهها در اثر فشار وارده ناشی از برداشت بیش از اندازه .

- شور شدن آب چاهها بر اثر پائین افتادن سطح آب شیرین و نفوذ آب شور دریا .

- شور شدن تدریجی خاک مزروعی .

- تخریب ساختمان خاک با توجه به سنگین بودن بافت آن در قسمت دشت .

- زهدار شدن اراضی مزروعی .

- کاهش تدریجی بهره وری اراضی زراعتی .

با عنایت به مراتب فوق الذکر حسب پیش بینی کارشناسی ادامه این روند در نهایت کویری شدن منطقه را بدنبال خواهد داشت، که در جهت نگهداری و صیانت از منابع آب زیرزمینی و خاک با پشتیبانی نماینده محترم ولی فقیه در منطقه و استناد محترم مازندران مراتب با متحضر مقام عالی وزارت رسیدند و ایشان دستور فرمودند "وزارتخانه صریحا" و شدیدا" مخالف کشت برونج غیر تسق در منطقه میباشد و پیگیری

واقفام مقتضی بعمل آید.

لذا با طرح موضوع در شورای کشاورزی استان و تشکیل جلساتی نیز با امور آب موضوع تحت پیگیری است حدود ۱۵۰۰۰ هکتار از اراضی منطقه که عمدتاً "در حاشیه رودخانه‌های دائمی قرار دارند با استفاده از آب سطحی به کشت شالی اختصاص دارد (دهنه چهل‌چای، دهنه فارسیان قانچی، محمدآباد و خارکلاته علی‌آباد، مرحله کردکوی و) و کشاورزان این اراضی تمایل به کشت محصولات دیگری ندارند.

بر اساس سیاست اعلام شده، در تدوین برنامه زراعی و نظام کشت برنج، با اعلام حمایت از این زراعت در جایگاه مناسب خود، مقرر شد. این اراضی که دارای نسق زراعی برنج بوده‌اند تحت پوشش طرح افزایش تولید برنج قرار گیرند.

طی سالهای گذشته بدلیل وجود دیدگاه عدم حمایت کلی از زراعت برنج در منطقه گرگان و کتبد، پروژه‌های تحقیقاتی مستقلاً در هیچیک از بخشها صورت نگرفته و تنها به انجام برخی از آزمایشات ناحیه‌ای تحت پوشش مرکز تحقیقات برنج آمل اکتفا شده و به این دلیل داده‌های تحقیقاتی در مورد زراعت برنج بسیار ناچیز است. در بخش اجراء نیز بجز پرداختن به حفظ محصول در مقابل آفات و بیماریها اقدام اساسی به زراعی چندانی صورت نگرفته است و کشاورزان شالیکار در اراضی نسق که باید مورد حمایت قرار گیرند، بذرمورد نیاز خود را بدون آگاهی از هر منبعی که امکان پذیر باشد تهیه نموده و باتکیه بر اطلاعات تجربی سنتی که اکثراً "نادرست میباشند اقدام به این زراعت می‌نمایند و زمینیه برای اجرای طرحهای تحقیقاتی و بهزراعی و پروژه‌های زیربنایی و توسعه و ترویج روشهای نوین افزایش تولید کاملاً مناسب و فراهم است و در واقع توجه همه جانبه به این محصول با گامهای اولیه اجتناب ناپذیر میباشد.

"توسیم وضعیت فعلی":

بر اساس آمارهای موجود سطح زیرکشت برنج در منطقه کرگان و گنبد طی ۱۴ سال گذشته روند صعودی داشته است، همانگونه که در پیوست ۲ ملاحظه میگردد در کشت مجدد شالی که به واسطه از برداشت گندم صورت میگیرد این روند سرعت بیشتری دارد، آمار فوق افزایش همه ساله را در سطح زیرکشت نشان میدهد که منجر از افزایش بهاء برنج در بازار و رقابت جدی آن با محصولات اساسی منطقه از قبیل پنبه و دانه های روغنی گندم و ... میباشد. جالب است که طبق آخرین بررسیهای بعمل آمده، علیرغم افزایش بهاء پنبه هنوز کشت گندم + شالی از سایر کشتها در منطقه مقرون به صرفه تر است. به علت کوچک بودن قطعات بهره برداری در اراضی نسق تهیه زمین و انجام عملیات کشت بصورت نیمه سنتی صورت میگیرد که در کاهش راندمان و افزایش هزینه تولید موثر است. (میانگین سطح کرت های زراعی در اراضی نسق در مناطق کوهستانی و اراضی شیب دار ۵۰۱۰ متر مربع و میانگین سطح کرت های زراعی در دشت ۲۰۰ تا ۳۰۰ متر مربع میباشد).

سطح کشت شبنر برسیم بعنوان کشت دوم بعد از برداشت برنج در ۵ سال گذشته بشرح زیر بوده است:

سال	۱۳۷۰	سطح زیرکشت	۱۳۵۰ هکتار
سال	۱۳۷۱	" "	۱۸۰۰
سال	۱۳۷۲	" "	۱۲۰۰
سال	۱۳۷۳	" "	۱۷۰۰
سال	۱۳۷۴	" "	۲۹۰۰

از مجموع ۲۶۶۵۰ هکتار سطح زیر شالی در سال ۱۳۷۴ حدود ۱۵۰۰۰ هکتار در اراضی نسق و با استفاده از آب

سطح لازمی و حدود ۲۱۵۰۰ هکتار آن در اراضی خارج از نسق کشت شده که عمدتاً "تابستانه و با استفاده

از منابع آبریز زمینی بوده است.

مصرف کود اوره و فسفات بطور متوسط به ترتیب ۵۰ کیلو و ۹۵ کیلو در هکتار بوده است. مبارزه با کرم ساقه خوار در سطح ۲۶۱۹۱ هکتار بلاست ۱۰۸۸۶ هکتار علغهای هرز ۹۴۲۶ هکتار انجام شده و بذرمصرفی بطور متوسط ۱۱۱ کیلو در هکتار میباشد.

ارقام مورد کشت عبارتند از انواع طارم خزر ۱ هزار و سایر ارقام محلی و عملکرد شالی در هر هکتار بطور متوسط ۳۷۲۷ کیلو بوده است (پیوست ۳)

از آنجائیکه تا سال ۱۳۷۴ هیچگونه طرح اجرائی در زراعت برنج اجراء نشده و سال جاری اولین سال ابلاغ طرح محوری افزایش تولید برنج در کرگان و گنبد میباشد و نتایج کاربردی قابل توصیه ای هم از جانب مراکز تحقیقاتی وجود نداشته است، اعداد مذکور در مصرف نهاده ها و سایر عوامل موثر در تولید با رعایت اصول فنی و کارشناسی صورت پذیرفته است. اگر تنها بطول دوره نشاء برنج در منطقه توجه کنیم که از نیمه دوم اردیبهشت آغاز شده و تا پایان تیرماه در اراضی غیر نسق ادامه دارد. (قریب به سه ماه و اندی) به اهمیت موضوع مبارزه با آفات و بیماریها و مسائلی مانند تعدد نسق کرم ساقه خوار و غیره بی می بریم. در سال ۱۳۷۳ برای اولین بار طرح تسطیح و یکپارچه سازی در سطح ۷۵ هکتار از اراضی نسق محمد آباد در شهرستان علی آباد اجراء شد. در سال جاری نیز این طرح در دو نسق سر مرحله کردکوی در سطح ۵۰ هکتار و خسار کلاته علی آباد در سطح ۸۰ هکتار در دست بررسی و اجراء میباشد. با توجه به مشخص شدن سیاست کشت برنج در کرگان و گنبد و ابلاغ طرح محوری افزایش تولید برنج در سال جاری، ضرورت دارد که با جهت دادن همه امکانات و خدمات فنی و کارشناسی در سطح حدود ۱۵۰۰۰ هکتار اراضی نسق و عدم حمایت از کشت برنج در خارج از نسقها با عزم همه جانبه جبران مافات گذشته شده و با دستیابی به رشدی مربع، مدمات ناشی از عدم اجرای طرح محوری در سالهای گذشته جبران شود و با اجرای طرحهای تحقیقاتی نیازهای اطلاعاتی تامین شود. در نظر است که علاوه بر اجرای پروژه های طرح

محوری به شاخص‌های زیر نیز توجه شود:

الف: اقدامات کوتاه مدت: پیشنهادات مربوط به کنترل و جلوگیری از کشت شالی غیرنسق آبپسای
زیرزمینی (

۱. عدم پرداخت تسهیلات بانکی جهت کشت شالی غیرنسق از سوی کلیه بانکها

۲. عدم صدور پروانه حفرچاه جهت کشت شالی

۳. عدم صدور مجوز بهره‌برداری از مخازن آبی کنترل‌شده (مخازن سدها، آبپندانها و ایستگاههای

پمپاژ جهت کشت شالی)

۴. تزریق برنج وارداتی بمنطقه در زمان کشت.

۵. تشکیل کمیته استانی مرکب از نمایندگان نام‌الاختیار استانداری- سازمان کشاورزی منطقه- شرکت

آب منطقه‌ای بمنظور هماهنگی و کنترل کشت شالی خارج از نسق

= اقدامات بلند مدت:

- تهیه لایحه قانونی بمنظور برقراری ممنوعیت کشت شالی غیرنسق با استفاده از منابع آب زیرزمینی.

ب: حمایت از نسق:

- تقویت تشکیلات برنج منطقه از طریق بکارگیری نیروی متخصص در امر تحقیق و اجراء

- پرداختن به بهزرایی و توسعه مکانیزاسیون و انجام کشت ردیفی با دستگاه نشاءکار و یکپارچه‌سازی -

اراضی با توجه به فراهم بودن زمینهای مناسب آن

- تهیه و تامین بذور پر محصول و کشت ارقام جدید کیفی همچنین ایجاد آمادگی لازم در کشاورزان برای

کشت ارقام اصلاح شده

- اجرای طرحهای C.TEST تحقیقی ترویجی و مزارع نمایشی

- همکاری در زمینه طرحهای تحقیقاتی ملی

- بازآموزی نیروهای تخصصی فعلی و کسب آموزشهای نوین از طریق تشکیل کلاسهای آموزشی با همکاری معاونت مؤسسه تحقیقات برونج درآمل و سایر مراکز آموزشی و انجام بازدیدهای داخلی و خارجی از مراکز تحقیقاتی، مطالعاتی و اجرایی.
- تقویت برنامه‌های آموزشی و ترویجی برای کشاورزان
- گسترش مبارزه بیولوژیکی و تلفیقی بر علیه آفات و امراض برونج

وزارت کشاورزی
سازمان کشاورزی استان مازندران
پنجمین سرشماری برنج کشور
۲۲ - ۲۵ - دیماه ۲۲

نوم شماره یک

بر سال ۱۳۷۲

وسعت برنجکاری استان

پهوست

شهرستان	سطح برنجکاری (هکتار)	نوع و ابعاد برنج (سه نوع عمده)	عملکرد عالی (کیلوگرم بر هکتار)	عالی تولیدی (طن)	عملکرد عالی (کیلوگرم بر هکتار)	عالی تولیدی (طن)	عملکرد در برنج (کیلوگرم بر هکتار)	برنج تولیدی (طن)	مصرف برانه (هکتار/م)	جمعیت استان (تخمین)	برنج خوراکی (طن)
گنبد	۱۲۵۰۰	دسیاه - سنگ ظارم - دریاری	۳۷۲۳	۵۰۵۳۰/۵	۲۱۵۲	۲۹۰۵۲	۴۰	۴۰۰۴۲۶	۱۳۰۱۹	۲۶۰۰۰۰	۱۳۰۰۰
مینودشت	۲۹۰۰	ظارم دسیاه - سنگی - سنگی	۲۵۰۰	۱۷۱۵۰	۲۳۱۰	۱۱۳۹۹	۵۰	۲۶۰۰۰۰	۱۳۰۰۰	۲۴۵۴۴۸	۱۳۰۰۰
کرجان	۵۵۰۰	ظارم سنگی - سنگی - سنگی	۲۸۰۰	۳۳۳۰۰	۲۲۸۰	۱۲۳۸۰	۲۵	۲۴۵۴۴۸	۵۷۲۹/۲	۱۲۷۳۲۱	۵۷۲۹/۲
کرجوی	۵۸۰۰	ظارم سنگی - سنگی - سنگی	۳۷۰۲	۲۱۲۷۷/۴	۲۲۹۵/۸	۱۳۳۱۵/۹	۴۵	۱۲۷۳۲۱	۷۱۵۰	۱۳۰۰۰۰	۷۱۵۰
علی آباد	۲۶۰۰	گرم ظارم - سنگ ظارم - دسیاه	۳۲۰۵	۱۰۱۵۳	۲۵۳۸	۵۵۹۸	۵۵	۱۳۰۰۰۰	۶۵۶۱	۲۱۹۲۹۱	۶۵۶۱
پندرگرم	۶۱۰	ظارم	۲۲۰۰	۲۴۲۷	۲۴۲۲	۱۴۹۲/۶	۵۵	۲۱۹۲۹۱			
جمع استان	۲۵۹۱۰	انواع ظارم - مراز	۳۷۲۷	۱۳۳۸۷/۹	۲۲۶۰	۸۱۱۶۳/۵	۲۳/۷	۱۳۸۲۵۲۶	۶۰۵۲۹/۲	۱۳۸۲۵۲۶	۶۰۵۲۹/۲

توزیع: سطح زیر کشت برنج اشاره در ستون ۱ (۳۳۵۹۱۰) سطح برداشت شده عالی در منطقه میباید. سطح اعلام شده قبلی / ۲۶۵۰۰ هکتار بوده که به علت عدم بارش کافی و تبخیر بالا ۵۹۰ هکتار سطح فوق برداشت نشده است.

وزارت کشاورزی
سازمان کشاورزی استان مازندران
پنجمین گردهمایی برنامه کشور
۲۷ - ۲۵ - دیماه ۷۲

برسال ۱۳۷۲

وضعیت برنجکاری استان

ارزش یک کیلوگرم برنج (ریسال)	هر یک هکتار (ریسال)			میانگین آب (میلیمتر)	میانگین بارش استان (میلیمتر)	کل بارش زمستانی (میلیمتر)	کل بارش زمستانی (میلیمتر)	کل بارش زمستانی (میلیمتر)	بهره زمستانی (کیلوگرم)	بهره استان
	جمع کل	برداشت	کالیست							
۶۷۲	۱۲۵۰/۰۰۰	۲۰۰/۰۰۰	۲۰۰/۰۰۰	۷۵۰/۰۰۰	۱۳۱۷۹/۶	۱۶۸۷۲/۸	۸۵۳/۸	۱۲۸۵	۱۱۵	گیس
۶۸۰	۱۱۱۰۰۰۰	۱۵۰۰۰۰	۲۵۰۰۰۰	۵۱۰/۰۰۰	۳۵۶۹	۱۳۳۸۸	۳۸۸	۵۸۸	۱۳۰	مینوشت
۶۲۶	۱۳۰۰۰۰	۲۵۰۰۰۰	۱۵۰۰۰۰	۸۵۰۰۰۰	+۵۶۷۸	۱۲۷۰۲	۶۱۲	۱۰۳۰	۱۳۰	گرگان
۶۱۰/۸	۱۳۰۲۲۰۰	۲۰۰۰۰۰	۲۵۲۲۰۰	۵۳۸۰۰۰	+۷۳۲۶/۹	۶۰۸۹	۳۵۹/۶	۵۸۰	۱۰۰	گرگی
۵۳۹	۱۳۴۸۰۰۰	۶۹۳۰۰۰	۱۶۰۰۰۰	۵۱۶۰۰۰	۲۱۷/۱	۷۳۱۵/۱	۱۶۵/۱	۳۵۲/۸	۹۸	علی آباد
۱۸۳۳	۲۲۲۹۳۸۸	۶۹۶۱۵۰	۲۵۲۹۲۳	۱۳۰۳۸۱۵	۱۱۱۱/۶	۶۶۰۱/۶	۲۰/۶	۶۱	۱۰۰	بندرگزین
۸۳۸/۱	۱۸۷۱۶۳۳/۵	۶۶۳۶۹۱	۶۷۷۳۰۳	۷۲۹۶۳۷/۵	+۱۸۱۸۷/۱	۶۲۹۶۸/۱۶	۳۳۱۸/۷۶	۳۹۸۸/۸	۱۱۱	جمع استان

وزارت کشاورزی
سازمان کشاورزی استان مازندران
پنجمین گردهمایی برنج کشور
۲۷ - ۲۵ - دیماه ۷۲

۱۳۷۲

روستای بیکاری استان

۳

شماره استان	۱۸		۱۹		۲۰		۲۱		۲۲		۲۳		۲۴		۲۵		۲۶		۲۷			
	کود	متر	متر	متر	متر	متر	متر	متر	متر	متر	متر	متر	متر	متر	متر	متر	متر	متر	متر	متر		
گیسند	۵۰	۱۰۰	۷۹	۱۵۸	۲۷۹۹	۸۹۹۳	۱۵۲۵	۱۰۲۳	۱۵۷۹	۲۳۳۳	-	۲۲۲۳	۳۰۱	۱۷۱	-	۱۴۶	۲۷	۱۰	۱۰	۱۰	۱۰	
سنجد	۵۰	۱۰۰	۷۹	۱۵۸	۲۷۹۹	۸۹۹۳	۱۵۲۵	۱۰۲۳	۱۵۷۹	۲۳۳۳	-	۲۲۲۳	۳۰۱	۱۷۱	-	۱۴۶	۲۷	۱۰	۱۰	۱۰	۱۰	
کرگان	۵۰	۱۰۰	۷۵	۱۱۲/۵	۵۳۰۰	۲۱۰	۲۱۰	۲۱۰	۲۱۰	۲۱۰	-	۲۱۰	۱۳۰	۵۰	-	-	۱۶	۱۰	۱۰	۱۰	۱۰	
کرکوی	۵۰	۱۰۰	۱۰۵	۲۱۰	۲۷۶۸	۲۱۰	۲۱۰	۲۱۰	۲۱۰	۲۱۰	-	۲۱۰	۸۵	۱۵۹	-	۱۵۰	۱۷	۱۰	۱۰	۱۰	۱۰	
عشایار	۵۰	۱۰۰	۷۲/۵	۱۲۵	۲۹۵۰	۲۹۵	-	۸۴۰	۱۳۵۰	۱۳۵۰	-	۱۳۵۰	۱۷۶	۲۲	-	۱۲	۱۰	۱۰	۱۰	۱۰	۱۰	
بندر ترکمن	۵۰	۱۰۰	۳۰/۵	۶۱	۳۸۱	۳۸۱	۲۰	۱۳۹/۵	۱۸۸/۵	۱۸۸/۵	-	۱۸۸/۵	۳	۶۱	-	-	-	-	-	-	-	-
جمعاستان	۵۰	۱۰۰	۵۹۲	۱۱۲۶	۲۶۱۹۱	۲۶۱۹۱	۲۸۷۳	۱۰۸۸۶/۵	۹۲۶/۵	۹۲۶/۵	-	۹۲۶/۵	۸۰۷	۵۷۲	-	۳۰۸	۸۰	۱۰	۱۰	۱۰	۱۰	۱۰

